

INDKOMSTFORDELING 10. juli 2023

TEMA

Ti års indkomstfremgang er ujævnt fordelt

Udarbejdet af
Sune Caspersen
Chefanalytiker

På tværs af indkomstgrupper og geografi er indkomstforskellene vokset over de seneste ti år. Denne udvikling lægger sig i halen på årtiers stigende indkomstulighed i Danmark. F.eks. er indkomsterne i de to rigeste kommuner vokset med omkring 40 pct. over de seneste ti år, når der tages højde for inflation. I de kommuner, hvor indkomsterne i forvejen var i den lave ende, har der også været fremgang, men i den moderate ende på omkring 15 pct.

Kontakt

Chefanalytiker

Sune Caspersen

📞 26 20 02 28

✉️ sc@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Indkomstudviklingen i 2021 bød på velstandsfremgang over en bred kam og indikerer, at danskerne har været godt rustet til det udbrud af inflation, der for alvor tog fat i 2022.
- På trods af, at den fattigste tiendedel af befolkningen umiddelbart så ud til at opleve en markant indkomstfremgang i 2021, så kan over halvdelen af væksten tilskrives familier med negativt indkomstgrundlag og voksne studerende. Fremgangen blandt de fattigste familier på tre pct. var høj set i forhold til de fleste andre indkomstgrupper, men blev overgået af den rigeste tiendedel, hvis indkomster voksede med over seks pct.
- Sammenhængen mellem ens forældres og egen indkomst er blevet stærkere over de sidste 25 år for den fattigste femtedel af befolkningen. Den helt afgørende indikator for at bryde den negative sociale arv fra bunden er gennemførelsen af en erhvervskompetencegivende uddannelse.

I det sidste år inden inflationen for alvor brød ud, 2021, var der velstandsfremgang at spore på tværs af lavindkomstgrupper såvel som mellem og høj. Selvom indkomstudviklingen i 2021 ligesom 2020 naturligvis skal tolkes med en vis varsomhed på grund af engangsudbetalinger af feriepenge og coronarelaterede hjælpepakker og restriktioner mv., er der både positive og mere alarmerende tendenser at spore. Udviklingen i 2021 indikerer, at danskerne bredt set var godt rustet til det udbrud af inflation, der for alvor tog fat i 2022, og som må forventes at føre til en real indkomstnedgang på tværs af en stor del af befolkningen.

Topindkomsterne trak atter fra resten

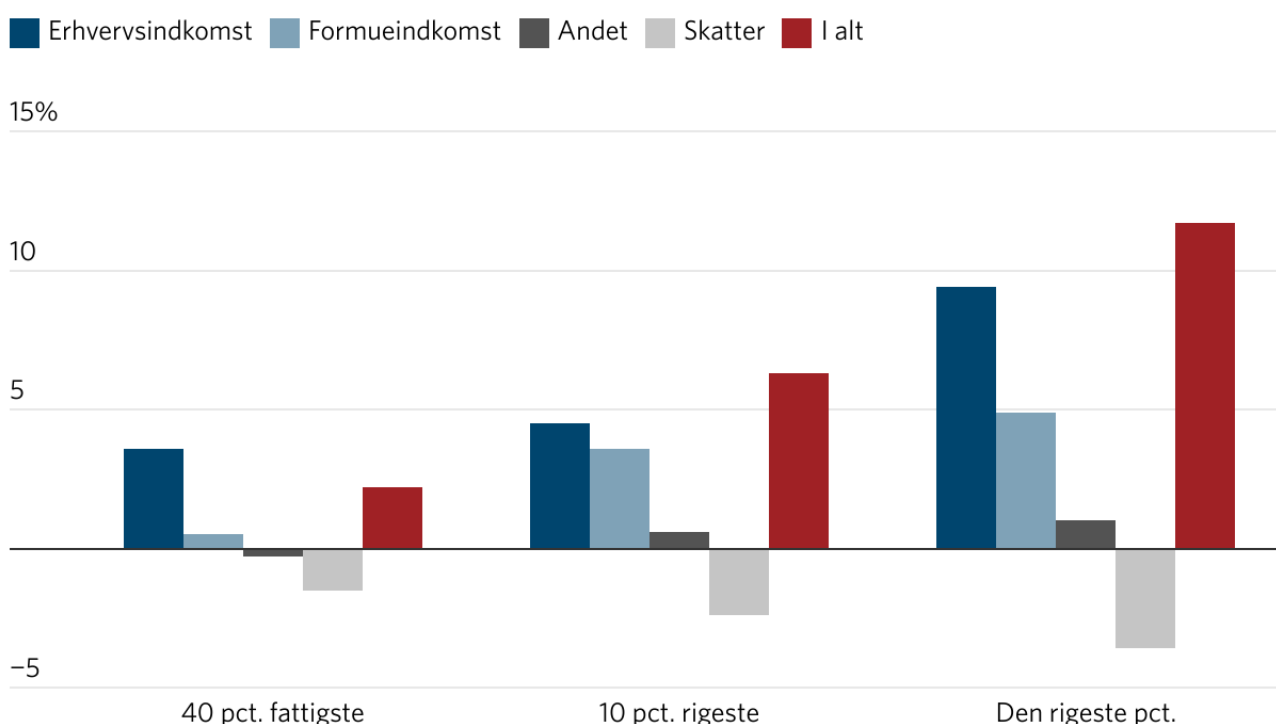
Det var især i den absolutte top blandt den rigeste procent, at indkomsten voksede kraftigt i 2021. Det viser Figur 1, hvor udviklingen i den disponible indkomst er opdelt i de forskellige indkomstkomponenter. Den disponible indkomst er indkomsten efter skat og renteudgifter tillagt lejeværdi af egen bolig for boligejere. Den disponible indkomst er korrigeret for stordriftsfordele, så den kan sammenlignes på tværs af forskellige familietyper. I figuren er den disponible indkomst dekomponeret i erhvervsindkomst, der omfatter løn, honorarer og overskud af selvstændig virksomhed, i formueindkomst, der dækker aktie- og kapitalindkomster, renteudgifter samt imputeret afkast af egen bolig, samt øvrige indkomster, der dækker offentlige overførselsindkomster, private pensionsudbetalinger samt residualindkomst. Derudover indgår skatter mv., hvilket omfatter personlige indkomstskatter.

Den gennemsnitlige disponible indkomst i den øverste procent af indkomstfordelingen voksede med 11,7 pct. korrigeret for inflation, hvoraf det største bidrag kommer fra stigende erhvervsindkomster. Det vil sige lønindkomster, overskud af selvstændig virksomhed og honorarer. Højere formueindkomster, altså afkast på aktier og andre værdipapirer, udgjorde også et væsentligt – om end mindre – bidrag til indkomstfremgangen blandt de rigeste.

FIGUR 1

Større erhvervsindkomster gav største bidrag til indkomststigning i bund såvel som i top

Figuren viser den reale udvikling i den disponible indkomst fra 2020 til 2021 opdelt på de forskellige indkomstkategorier.

Anm.: Den rigeste pct. indgår i de 10 pct. rigeste. Andet omfatter offentlige overførsler, private pensionsudbetalinger samt residualindkomst. Bidraget til udviklingen fra Skatter er afhængigt af udviklingen i de øvrige indkomstkategorier.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Indkomstfremgangen i den nedre del af indkomstfordelingen blandt de 40 pct. fattigste, kan næsten udelukkende tilskrives stigende erhvervsindkomster. Det skal ses i lyset af fremgangen på arbejdsmarkedet, hvor færre overførselsmodtagere og flere beskæftigede trækker udviklingen op.

Store indkomststigninger i bunden var blandt familier, der normalt ikke regnes for fattige

Figur 2 viser indkomstudviklingen i 2021 korrigeret for inflation og opdelt på indkomstdeciler. Til opgørelsen er alle familier med fuldt skattepligtige voksne inddelt i ti lige store grupper, deciler, på baggrund af familiernes disponible indkomst.

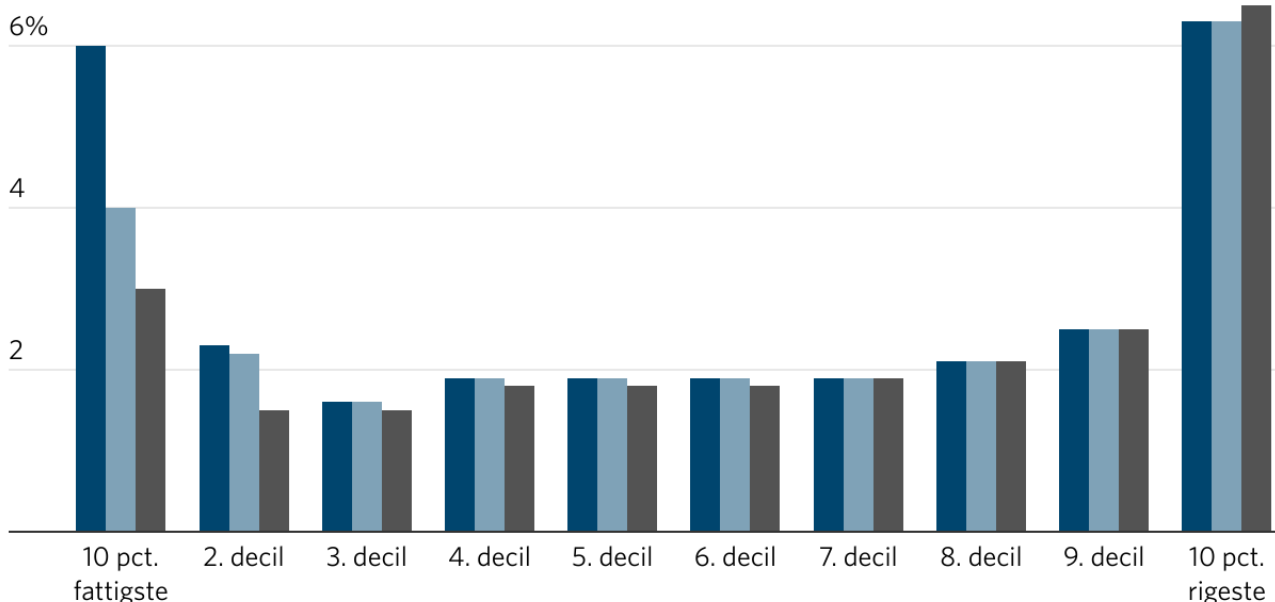
Figuren viser, hvordan den gennemsnitlige indkomst har udviklet sig i de forskellige indkomstgrupper. Ser man på alle skattepligtige familier i Danmark, så bød 2021 på en markant velstandsfremgang på 6 pct. i bunden blandt de 10 pct. fattigste. Det er næsten lige så meget som fremgangen i toppen blandt de 10 pct. rigeste, hvor den gennemsnitlige disponible indkomst voksede med 6,3 pct. i 2021.

FIGUR 2

Meget af stigningen i bunden skete blandt negative indkomster og for studerende

Figuren viser den reale udvikling i den gennemsnitlige disponible indkomst fordelt på deciler.

■ Alle skattepligtige familier ■ Kun positive indkomster ■ Kun positive og uden studerende

Anm.: Alle skattepligtige familier omfatter alle familier med fuldt skattepligtige voksne, hvor der kan beregnes en disponibel indkomst for året. Kun positive indkomster omfatter de familier, hvor den disponible indkomst er større end nul. Kun positive og uden studerende udelader yderligere familier med voksne studerende.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

En stor del af indkomstfremgangen i bunden kan dog tilskrives, at der var færre familier med en negativ disponibel indkomst i 2021. Samtidig er indkomst udviklingen i gruppen med negative indkomster meget svingende, da årsagen til den negative indkomst typisk skyldes et stort realiseret tab på aktier eller andre værdipapirer i et enkelt år, og disse personer normalt befinder sig i de øvre indkomstlag. Når man ser på indkomst udviklingen for familier med positive indkomster, hvilket er vores foretrukne afgrænsning til indkomstopgørelser, falder indkomstfremgangen i bunden fra 6 til 4 pct. i 2021. Ser man yderligere bort fra familier med voksne studerende, falder fremgangen til 3 pct. Det er udtryk for, at fremgangen i bunden blandt de mest udsatte grupper er væsentligt svagere end først antaget. Det er dog værd at hæfte sig ved, at der er en fremgang at spore i bunden, som bl.a. skal tilskrives opsvinget på arbejdsmarkedet, der har fået mange kontanthjælpsmodtagere – inklusive de mest udsatte – i job.¹

Den altoverskyggende læsning af tallene er dog, at 2021 igen bød på en høj indkomstfremgang i toppen af indkomstfordelingen, og at indkomstuligheden derfor fortsat er stigende.

Tabel 1 viser den reale indkomstudvikling i de enkelte indkomstgrupper fra 2010 til 2021. Alle indkomstgrupper har oplevet en velstandsfremgang over perioden, men der er markante forskelle afhængig af, om man er med i toppen eller ej. For den rigeste tiendedel af danskerne er den gennemsnitlige disponible indkomst vokset fra ca. 623.000 kr. i 2010 til ca. 863.000 kr. i 2021. Tallene er fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af prisudviklingen. Det svarer til en real stigning på 38,5 pct. For de øvrige indkomstgrupper har fremgangen været mindre, og blandt de 10 pct. fattigste er væksten i indkomsten fra 2010 til 2021 blot 8,5 pct., når der tages højde for inflation.

TABEL 1

Den rigeste procent tjener over to mio. kr. efter skat

Tabellen viser den gennemsnitlige disponible indkomst fordelt på indkomstgrupper, herunder indkomstdeciler.

	Kr. (2023-priser)			Pct.	
	2010	2020	2021	2010-2021	2020-2021
10 pct. fattigste	108.126	112.852	117.360	8,5%	4,0%
2. decil	166.012	179.826	183.801	10,7%	2,2%
3. decil	192.867	213.004	216.319	12,2%	1,6%
4. decil	218.641	243.825	248.489	13,7%	1,9%
5. decil	245.172	277.205	282.576	15,3%	1,9%
6. decil	272.489	312.244	318.062	16,7%	1,9%
7. decil	303.124	351.310	358.086	18,1%	1,9%
8. decil	340.941	399.669	408.053	19,7%	2,1%
9. decil	396.237	471.171	482.882	21,9%	2,5%
10 pct. rigeste	623.454	811.972	863.347	38,5%	6,3%
Den rigeste pct.	1.443.924	2.216.245	2.476.386	71,5%	11,7%
Alle	286.706	337.308	347.898	21,3%	3,1%

Anm.: Den rigeste procent indgår også i de 10 pct. rigeste.

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Grænseværdierne for at indgå i de forskellige indkomstgrupper og deres udvikling er en anden måde at undersøge og forstå udviklingen i indkomstuligheden. Man skal dog være varsom med tolkningen af tallene, da udviklingen i indkomstgrænserne for f.eks. indkomstdeciler, ikke afslører udviklingen i enderne af indkomstfordelingen, dvs. dem der er henholdsvis rigere eller fattigere end personer på tærsklen til top og bund 10 pct.

Af tabel 2 fremgår grænseværdierne for disponibel indkomst for at indgå i de forskellige indkomstgrupper. Tabellen viser, at det forudsætter en disponibel indkomst på mindst 161.000 kr. for at løfte sig fra de 10 pct. fattigste til 2. decil. Den grænse er steget med 3,1 pct. i 2021, når der tages højde for inflation.

Udviklingen i grænsen til 6. decil er udtryk for medianindkomsten i landet. Det vil sige, den midterste indkomst, hvor halvdelen af befolkningen har en lavere indkomst og den øvrige halvdel har en større indkomst. Medianindkomsten voksede i 2021 med 1,9 pct.

Tabellen viser også, at indkomstgrænserne rykkede sig mest i toppen af indkomstfordelingen. Zoomer man ind på tærsklen til at indgå i den rigeste promille (1 ud af 1000) af danskerne, så forudsætter det en disponibel indkomst på mindst 3,9 mio. kr. Denne grænse tog et gevaldigt hop opad i 2021 på hele 16,5 pct.

TABEL 2

Godt en halv million kroner efter skat skal der til for at indgå i den rigeste tiendedel af befolkningen

Tabellen viser grænseværdier for disponibel indkomst for at indgå i de forskellige indkomstgrupper. Beløb er husstandsækvivaleret.

	Kr. (2023-priser)			Pct.	
	2010	2020	2021	2010-2021	2020-2021
2. decil	147.790	156.207	161.020	9,0%	3,1%
3. decil	180.503	198.730	201.681	11,7%	1,5%
4. decil	205.495	227.596	231.713	12,8%	1,8%
5. decil	231.892	260.329	265.433	14,5%	2,0%
6. decil	258.534	294.378	299.911	16,0%	1,9%
7. decil	287.010	330.790	336.964	17,4%	1,9%
8. decil	320.329	373.265	380.758	18,9%	2,0%
9. decil	363.972	429.265	438.914	20,6%	2,2%
10 pct. rigeste	436.995	524.910	539.573	23,5%	2,8%
Den rigeste pct.	816.956	1.069.798	1.158.773	41,8%	8,3%
Den rigeste 0,1 pct.	2.131.141	3.355.414	3.909.995	83,5%	16,5%

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

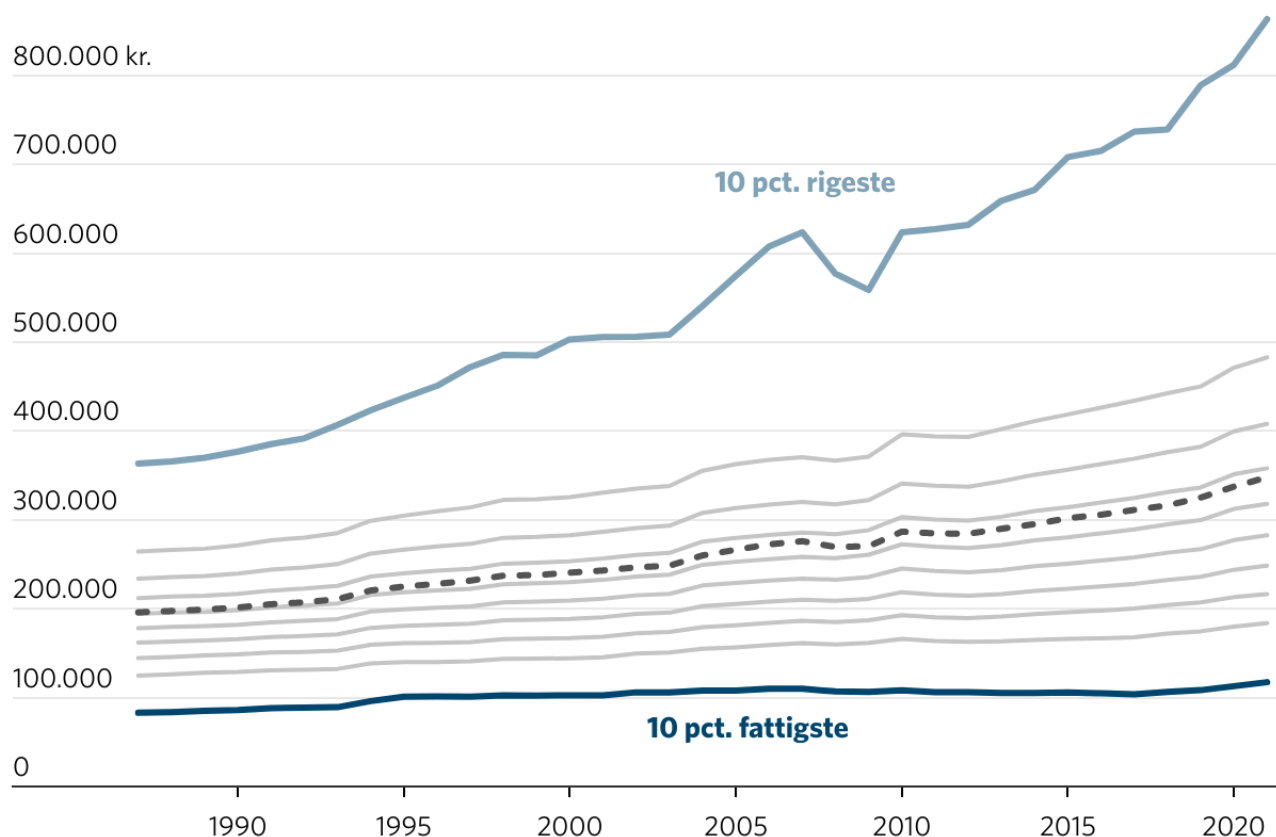
Indkomstuligheden er vokset markant over de seneste årtier

Udviklingen i indkomsterne i 2021 med stigende indkomstulighed er ikke udtryk for en ny tendens, men er en fortsættelse af den udvikling, vi efterhånden har været vidne til i flere årtier. Figur 3 viser udviklingen i den gennemsnitlige disponible indkomst opdelt på indkomstdeciler siden 1987. Over det lange løb har perioden budt på fremgang i alle grupper i større eller mindre omfang, men det er især i toppen af indkomstfordelingen, at indkomsterne er stukket af.

FIGUR 3

Afstanden mellem indkomstgrupper er vokset støt siden 1987

Figuren viser den langsigtede udvikling i den reale disponible indkomst opdelt på indkomstdeciler.

Anm.: Beløb opgjort i 2023-prisniveau på baggrund af den faktiske og forventede udvikling i forbrugerprisindekset.

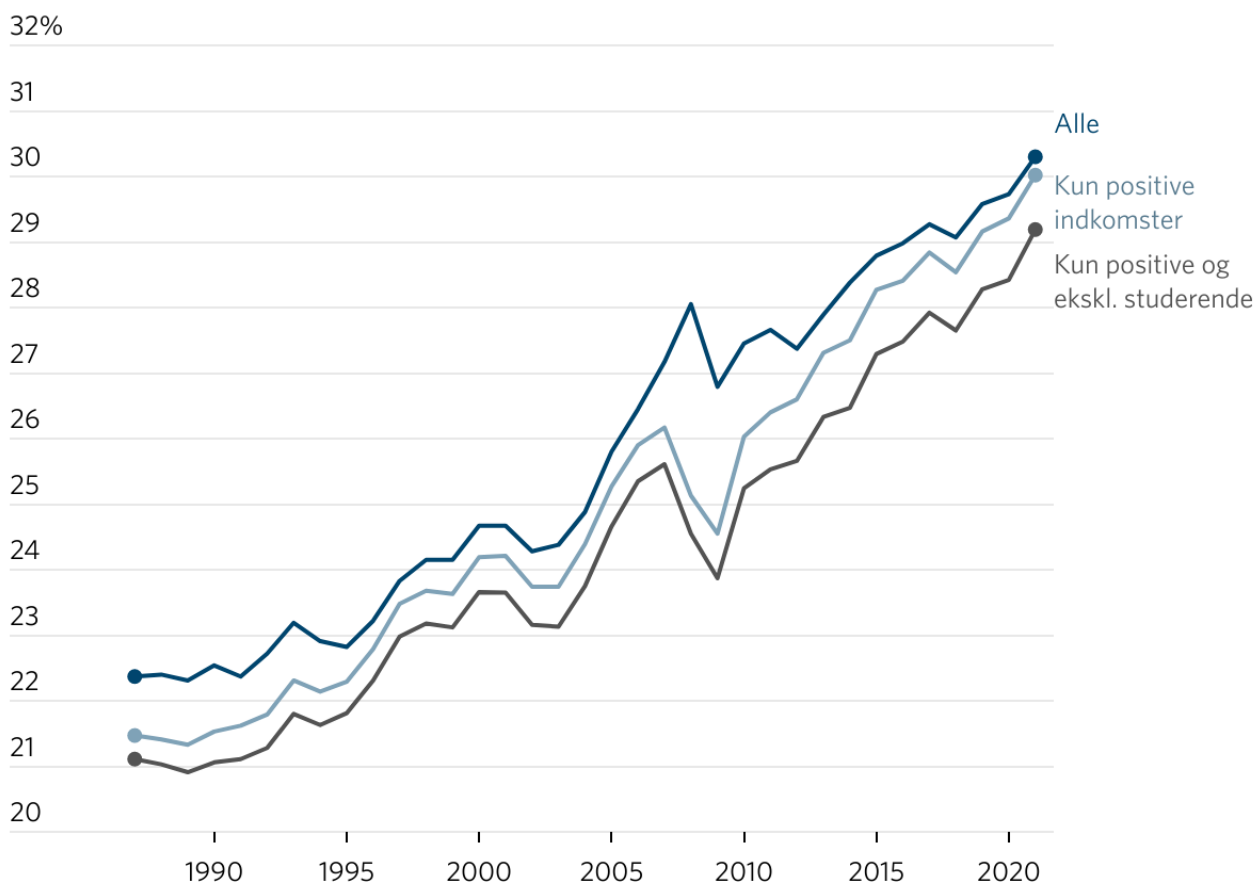
Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Udviklingen i den såkaldte Gini-koefficient er et andet meget anvendt mål for indkomstuligheden i et samfund. Figur 4 viser udviklingen i Gini-koefficienten opgjort på baggrund af disponibel indkomst med de samme tre afgrænsninger, vi anvendte i starten af dette kapitel i Figur 2. I 2021 steg Gini-koefficienten i Danmark for første gang til over 30 pct. Udviklingen over de seneste årtier har været nogenlunde parallel på tværs af de tre afgrænsninger, dog med forskellige udsving omkring bl.a. finanskrisen.

FIGUR 4

Gini-koefficienten vidner også om stigende indkomstulighed

Figuren viser udviklingen i indkomstuligheden målt ved Gini-koefficienten.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Indkomstforskelle målt i et enkelt år vokser parallelt med forskellene målt over mange år

Når man undersøger indkomstforskelle, ser man oftest på indkomstfordelingen i et enkelt år. Målinger af indkomstforskellene over flere år kan udgøre et supplement til de etårige mål, da man herved opfanger den variation i indkomsten, der kan være for den enkelte person. Der er således en vis dynamik i forhold til, at man ikke nødvendigvis befinder sig det samme sted i indkomstfordelingen år efter år. Denne

dynamik er særligt udtalt i midten af indkomstfordelingen, mens de relative bevægelser i top og bund er markant mindre, jf. Tabel 3 senere i kapitlet.

Indkomstforskellene målt over flere år kan først og fremmest opgøres som den akkumulerede indkomst for en given periode og alder. Herved er det de faktiske og realiserede indkomstforskelle, der måles på. En anden metode er at foretage en modelberegning, hvor livsforløb stykkes sammen bid for bid mellem personer, der har sammenlignelige karakteristika, men er i forskellige aldre. Disse modelberegnete indkomster kan give et bud på indkomstforskellene målt over et helt livsforløb, hvilket ikke er teknisk muligt med den akkumulerede indkomst for faktiske personer pga. datamæssige begrænsninger, men der er tale om modelberegninger med de ulemper og svagheder, det nu en gang indebærer. Modelberegnete livsforløb kan f.eks. undervurdere variationen i livsindkomster, hvis individuelle forhold ikke videreføres i tilstrækkelig grad i modellen, men variationen kan ligeledes overvurderes, hvis påvirkningen af midlertidige stød til indkomsten får varig påvirkning. Det er en svær balance, hvor løsningen ikke er umiddelbar pga. begrænsninger i forhold til tilgængelig regnekraft.

Til dette afsnit har vi set nærmere på akkumulerede indkomster over henholdsvis 10 og 20 år. Det bør ikke tolkes som livsindkomster, men kan give en indikation af, om indkomstforskellene over livet udvikler sig anderledes end de typiske målinger af indkomstforskelle, der tager afsæt i et enkelt år.

Figur 5 viser, hvordan Gini-koefficienten varierer, når indkomstforskellene opgøres over et enkelt år eller for den akkumulerede indkomst over en længere årrække på 10 og 20 år. Opgørelsen er foretaget for en enkelt generation ad gangen. Figuren viser, at Gini-koefficienten er lavere, jo flere år den opgøres over.

For 39-årige kan Gini-koefficienten opgøres til 25,3 pct. De 39-årige er de samme personer, der indgår i gruppen 30-39 år målt over 10 år. Når indkomsten for denne gruppe opgøres akkumuleret over 10 år falder koefficienten til 20,0 pct.

På samme vis kan Gini-koefficienten opgøres til 29,2 pct. for de 49-årige. Sammenlignes dette resultat med den akkumulerede indkomst over 10 år, svarende til gruppen 40-49 år, falder koefficienten til 23,2 pct., mens indkomstforskellene målt over 20 år, svarende til gruppen 30-49 år, er på 21,4 pct.

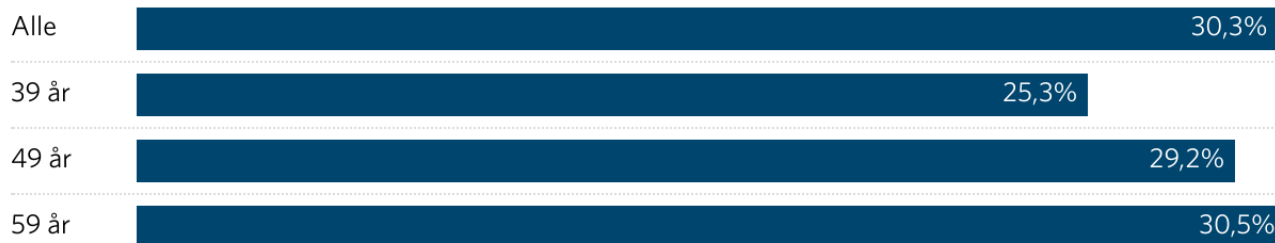
Indkomstforskellene er altså mindre inden for en generation, når de opgøres over en længere tidsrække end et enkelt år.

FIGUR 5

Mindre spredning i indkomsten, når den opgøres over flere år

Figuren viser Gini-koefficienten opgjort som normalt for hele populationen i et enkelt år samt opgørelser for forskellige aldersgrupper på 1-årig hhv. akkumuleret indkomst over 10 og 20 år.

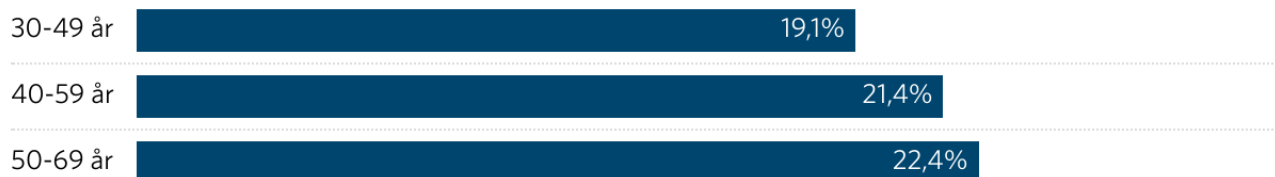
1 år

10 år

20 år

Anm.: Opgjort på baggrund af akkumuleret husstandsækvivaleret disponibel indkomst frem til og med 2021. Indkomsten i de enkelte år er deflateret med forbrugerprisudviklingen, således at det er den reale akkumulerede disponible indkomst, der måles på.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

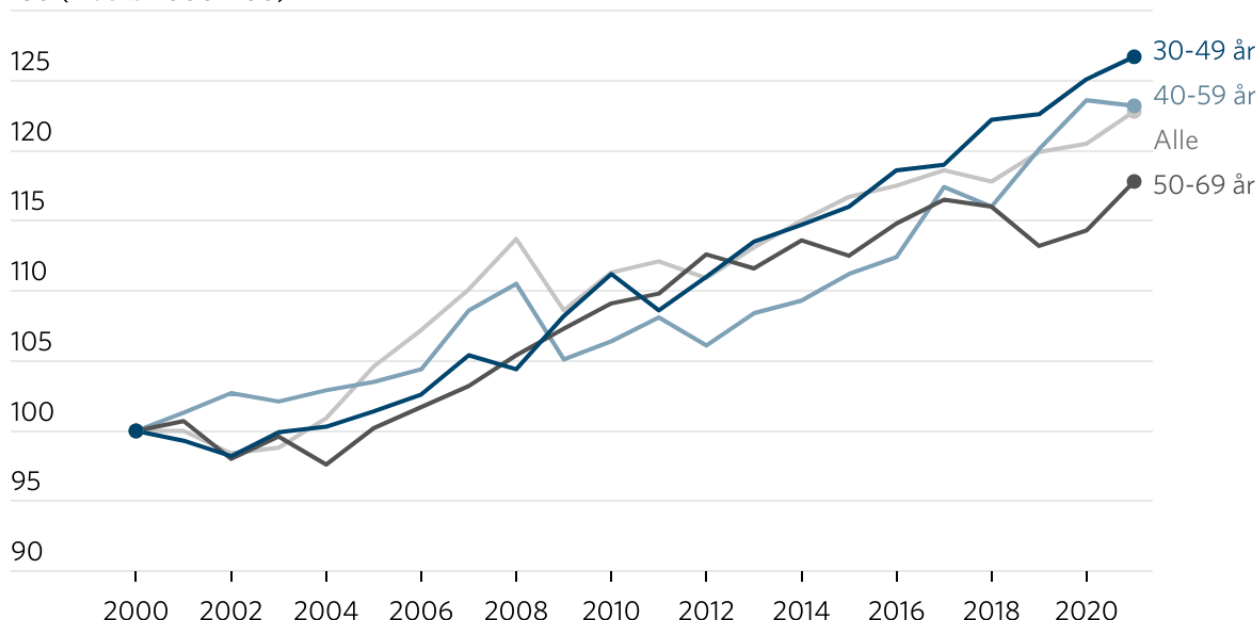
Udviklingen i indkomstforskellene målt over en længere tidsrække er dog parallel på tværs af flere aldersgrupper med udviklingen i den etårige måling. Det viser Figur 6, hvor udviklingen i Gini-koefficienten målt for et enkelt år ad gangen er sammenholdt med udviklingen i koefficienten opgjort for en generation ad gangen i aldersintervallerne 30-49 år, 40-59 år og 50-69 år. Udviklingen er opgjort relativt til 2000, således, at tallene renses for de niveauforskelle mellem målingerne, som blev konstateret ovenfor.

FIGUR 6

Udviklingen i uligheden på enkeltår er parallel med udviklingen på akkumuleret indkomst over 20 år

Figuren viser udviklingen i Gini-koefficienten opgjort som normalt for hele populationen i et enkelt år (*Alle*) samt akkumuleret indkomst over 20 år for forskellige aldersgrupper. Udviklingen er opgjort relativt til udgangspunktet i 2000.

130 (indeks 2000=100)

Anm.: Opgjort på baggrund af akkumuleret husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Indkomsten i de enkelte år er deflateret med forbrugerprisudviklingen, således at det er den reale akkumulerede disponible indkomst, der måles på. *Alle* måler Gini-koefficienten for hele befolkningen på indkomsten i det enkelte år.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

På den baggrund kan det konkluderes, at den stigende generelle indkomstulighed også gør sig gældende, når den opgøres på den akkumulerede indkomst over en lang årrække.

Boks 1. Sådan har vi undersøgt indkomstforskellene

Indkomstforskellene er analyseret på baggrund af Danmarks Statistiks indkomstregister, der er baseret på tredjepartsindberetninger og den skattemæssige årsopgørelse.

Opgørelsen af den gennemsnitlige disponible indkomst er foretaget på baggrund af familier med fuldt skattepligtige voksne. Familier med en beregnet disponibel indkomst, der er negativ, udelades. Det drejer sig bl.a. om selvstændige med underskudsgivende forretning og personer, der realiserer store tab på aktier eller andre værdipapirer. Indkomsten er opgjort som den husstandsækvivalerede disponible indkomst. Husstandsækvivalering betyder, at indkomsten korrigeres for stordriftsfordele, så den bliver sammenlignelig på tværs af forskellige familiestørrelser. Disponibel indkomst er indkomsten efter skat og renteudgifter tillagt imputeret afkast af egen bolig.

Alle beløb er korrigeret for inflation ved at fremskrive til 2023-prisniveau på baggrund af udviklingen i forbrugerprisindekset til og med 2022 samt den forventede inflation i 2023.

Opgørelsen af indkomstforskellene over mange år tager afsæt i den akkumulerede reale husstandsækvivalerede disponible indkomst målt over 10 eller 20 år for en enkelt generation ad gangen. Det vil sige, det er indkomsten efter skat og renteudgifter korrigeret for stordriftsfordele og inflation, der måles på. De målte forskelle er dermed et udtryk for de velstandsforskelle, der eksisterer inden for en generation. Målingen er samtidig sammenlignelig med etårige opgørelser af indkomstforskelle.

Den rigeste procent trækker ni procent af de samlede indkomster

I det følgende undersøger vi udviklingen i andelen af de samlede bruttoindkomster, som den rigeste procent tjener. Bruttoindkomsten er den samlede indkomst før skat, hvilket adskiller sig fra f.eks. den disponible indkomst, der er indkomsten efter skat. Vi anvender det bredest mulige bruttoindkomstbegreb, der omfatter alle erhvervsindkomster fra løn inkl. pension, selvstændig virksomhed, honorarer mv., formueindkomster fra aktier, obligationer, andre værdipapirer samt imputeret afkast af egen bolig, private pensionsudbetalinger, offentlige overførsler samt modtaget børne- og ægtefællebidrag. Det er den individuelle og personlige indkomst, der måles på.

Figur 7 viser hvor stor en andel af de samlede bruttoindkomster, som den rigeste procent af danskerne tjener. I 2021 var tallet 9,1 pct., hvilket set over de seneste årtier er udtryk for en ret væsentlig stigning.

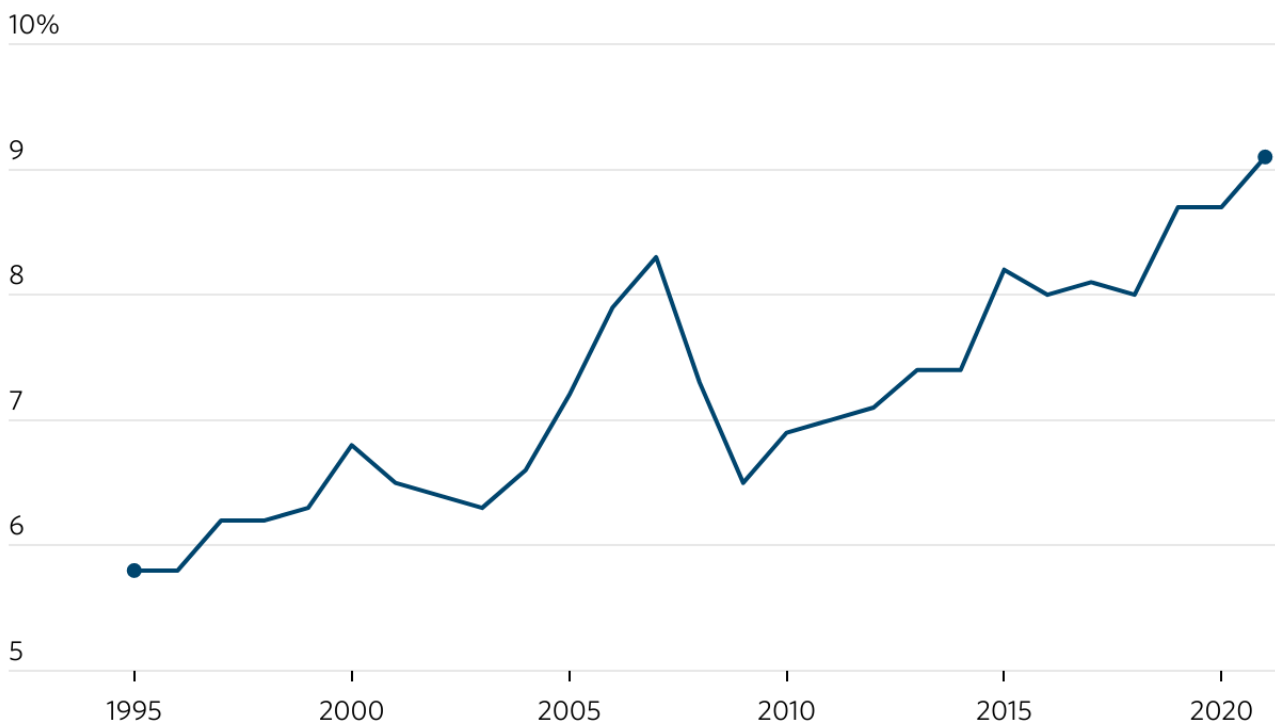
I 2011 var det 7,0 pct. af bruttoindkomsterne, der gik til den rigeste procent, mens det blot var 6,5 pct., der gik til de allerrigeste i 2001, og 5,8 pct. i 1995.

Når den rigeste procents andel af de samlede indkomster i det seneste år udgør over 9 pct., skal det forstås sådan, at de sidder på ni gange så stor en andel af indkomstmassen, som hvis alle danskere havde den samme indkomst.

FIGUR 7

Den rigeste procent trækker ni pct. af de samlede indkomster hjem

Figuren viser, hvor stor en andel af de samlede bruttoindkomster, som tilgår den rigeste procent af de skattepligtige.

Anm.: Indkomsten er defineret som den samlede personindkomst før skat, herunder erhvervsindkomst inkl. pension, formueindkomster fra aktier, obligationer og imputeret afkast af egen bolig, pensionsudbetalinger samt offentlige overførsler.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Opgørelsen strækker sig fra 1995 og frem, da der ikke findes et tilstrækkeligt grundlag til at opgøre de samlede bruttoindkomster for tidligere år. Tidligere undersøgelser på smallere indkomstbegreber har dog vist, at vi skal helt tilbage til 1950-1970 for at se et lignende niveau af ulighed målt ved topindkomstandelen.

Derudover skal det bemærkes, at de umiddelbare indkomstforskelle før skat udjævnes en smule af vores progressive skattesystem. Indkomstandelen for den rigeste procent falder således fra 9,1 til 8,4 pct. i 2021, når den opgøres på baggrund af den disponible indkomst – altså indkomsten efter skat. Derudover betragtes indkomstulighed ofte fra familiernes perspektiv frem for de enkelte individer, hvilket reducerer topindkomstandelen yderligere til 7,1 pct., når den opgøres på baggrund af den husstandsækvivalerede disponible indkomst. Det er dog nærliggende at følge udviklingen målt på bruttoindkomstbegrebet, da vi

derved kan følge den underliggende udvikling, hvor ændringer i skattesystemet og par- og familiedannelse ikke spiller ind.

160.000 kr. om måneden for at være blandt den rigeste procent af danskerne

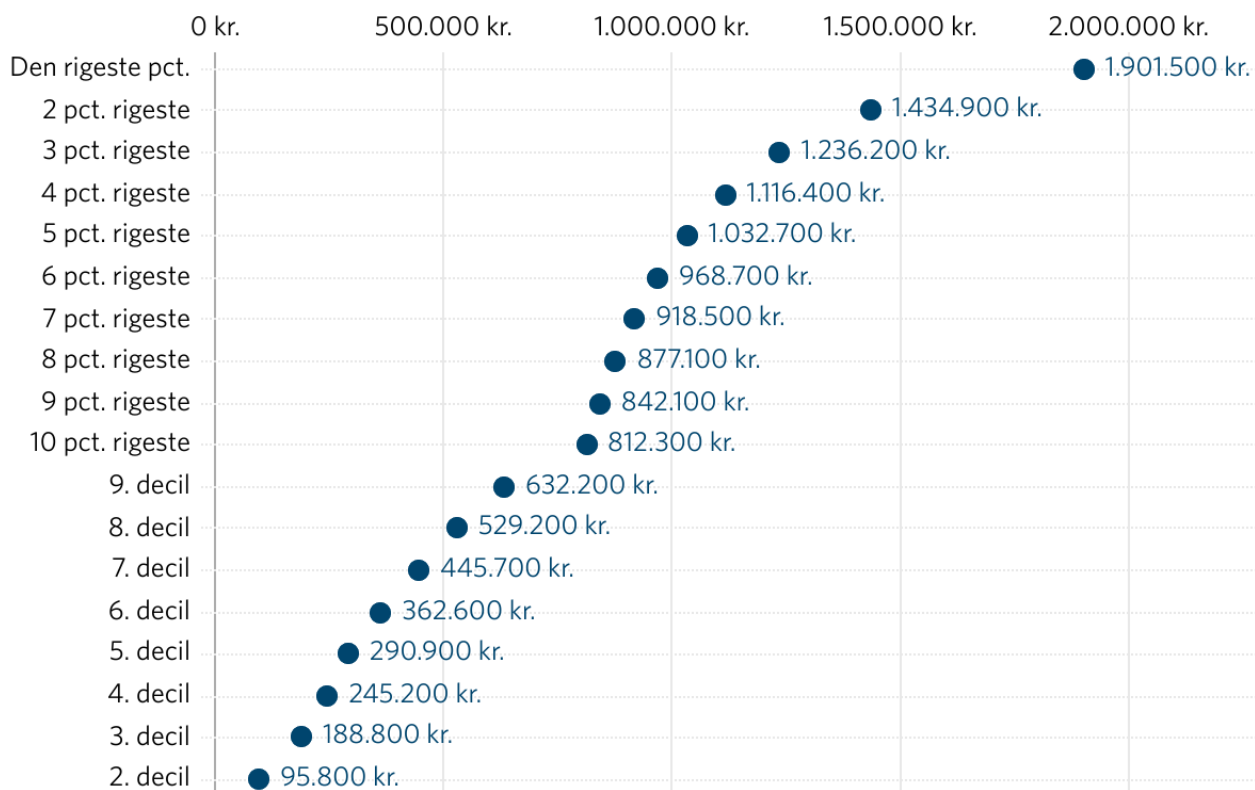
Figur 8 viser grænseværdierne for bruttoindkomsten for at indgå i de forskellige indkomstgrupper. Det forudsætter en indkomst på mindst ca. 1,9 mio. kr. før skat, hvilket svarer til ca. 160.000 kr. om måneden, for at indgå i den rigeste procent af danskerne.

Tilsvarende kræver det en bruttoindkomst på mindst 1,0 mio. kr. før skat at være blandt de fem pct. rigeste danskere, mens de ti pct. rigeste danskere havde en bruttoindkomst på mindst 812.300 kr. før skat.

FIGUR 8

1,9 mio. kr. i årsindkomst er adgangsbilletten til at indgå i den gyldne procent

Figuren viser indkomstgrænserne for at indgå i de forskellige bruttoindkomstgrupper.

Anm.: Indkomsten er defineret som den samlede personindkomst før skat, herunder erhvervsindkomst inkl. pension, formueindkomster fra aktier, obligationer og imputeret afkast af egen bolig, pensionsudbetalinger samt offentlige overførsler. Indkomsten er opgjort pba. 2021-data fremskrevet til 2023-niveau.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 2. Sådan har vi undersøgt topindkomstandelen

Indkomstforskellene er analyseret på baggrund af Danmarks Statistiks indkomstregister, der er baseret på tredjepartsindberetninger og den skattemæssige årsopgørelse.

Opgørelsen af den rigeste procents indkomstandel tager udgangspunkt i bruttoindkomsten, der er defineret som den samlede personindkomst før skat, herunder erhvervsindkomst inkl. pensionsindbetalinger, formueindkomster fra aktier, obligationer og imputeret afkast af egen bolig, private pensionsudbetalinger samt offentlige overførsler. Opgørelsen omfatter alle fuldt skattepligtige personer i Danmark på mindst 15 år. Afgrænsningen er identisk med Danmarks Statistiks til opgørelser af personindkomster.

Indkomsttal er fremskrevet til 2023-niveau på baggrund af forudsætningerne i Økonomisk Redegørelse august 2022, Finansministeriet.

Udskiftningen i de øverste indkomstlag er ikke særligt stor

Når man undersøger indkomstudviklingen og ulighed på baggrund af indkomstgrupper som f.eks. indkomstdeciler, er det vigtigt at holde for øje, at grupperne ikke er statiske. Med andre ord sker der en vis udskiftning i grupperne over tid, f.eks. i takt med, at den studerende bliver færdiguddannet og træder ind på arbejdsmarkedet, lønmodtageren bliver ramt af ledighed, eller når man går på pension.

Tabel 3 viser, hvor stor udskiftning der sker i indkomstdecilerne over en tiårig periode. I modsætning til opgørelserne af indkomstulighed, er betragtningen her på den enkelte person frem for familien. I

opgørelsen indgår alle fuldt skattepligtige på 18 år og derover i 2011, der fortsat er i landet i 2021. Studerende er udeladt fra opgørelsen.

Tabellen viser, at flertallet, der tilhører den rigeste tiendedel i 2021, tiende decil, var at finde i samme indkomstgruppe i 2011. Faktisk var mere end tre ud af fire i den rigeste tiendedel i dag blandt top 20 pct. i 2011. Det er samtidig værd at bemærke, at meget få, der er blandt de rigeste i dag, var i den fattigste halvdel af befolkningen for ti år siden.

I bunden af indkomstfordelingen blandt den fattigste tiendedel i 1. decil er der væsentligt større udskiftning, da ca. 38 pct. af de fattigste i 2021 også var blandt de fattigste i 2011. Men tallene vidner samtidig om, at en relativt stor gruppe hænger fast i bunden. I midten af indkomstfordelingen er udskiftningen langt større. Omkring 20 pct. i de midterste deciler er i samme indkomstgruppe ti år efter.

TABEL 3

Flertallet af de rigeste i 2021 var også blandt de rigeste ti år før

Tabellen viser en transitionsmatrice for indkomstdeciler opgjort på baggrund af disponibel indkomst fra 2011 til 2021. Rækkerne i venstre side angiver indkomstdecilen i 2011, mens kolonnerne øverst angiver indkomstdecilen i 2021.

	1. decil	2. decil	3. decil	4. decil	5. decil	6. decil	7. decil	8. decil	9. decil	10. decil
1. decil	38,0%	14,5%	11,5%	9,0%	7,8%	6,5%	4,8%	3,5%	2,6%	1,9%
2. decil	25,1%	28,5%	16,7%	9,9%	6,2%	4,5%	3,4%	2,6%	1,9%	1,2%
3. decil	11,8%	20,2%	27,7%	15,3%	8,8%	6,0%	4,1%	2,9%	2,0%	1,1%
4. decil	7,9%	11,9%	16,0%	21,6%	15,7%	10,7%	7,1%	4,7%	2,9%	1,5%
5. decil	5,5%	8,1%	9,2%	14,5%	20,4%	16,5%	11,7%	7,7%	4,5%	1,9%
6. decil	3,9%	6,1%	6,5%	9,7%	14,7%	19,7%	17,4%	12,1%	7,1%	2,7%
7. decil	2,9%	4,6%	5,0%	7,7%	9,9%	15,4%	20,6%	18,1%	11,4%	4,5%
8. decil	2,0%	3,1%	3,8%	6,0%	7,8%	10,0%	16,4%	23,4%	19,3%	8,2%
9. decil	1,5%	1,9%	2,4%	4,2%	5,8%	7,0%	9,7%	17,5%	30,0%	19,8%
10. decil	1,3%	1,1%	1,2%	2,1%	2,9%	3,7%	4,7%	7,5%	18,3%	57,3%

Anm.: Opgjort for fuldt skattepligtige personer på 18 år og derover med positiv disponibel indkomst i 2011 og 2021. Studerende er udeladt fra opgørelsen. Inddeling i indkomstdeciler på baggrund af personlig disponibel indkomst.

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Figur 9 viser, i modsætning til tabellen ovenfor, ikke sandsynligheden for at forblive i samme indkomstgruppe som sig selv, men i stedet sandsynligheden for at være i samme indkomstgruppe som sine forældre, når man bliver voksen. Det er et mål for social mobilitet. Opgørelsen tager udgangspunkt i ens indkomst som 30-årig, hvilket skal ses som en tidlig – men stærk – indikator for, hvordan man klarer sig som voksen. Det skal dog ikke tolkes som et endegyldigt svar på ens økonomiske tilværelse som voksen, som f.eks. en opgørelse af livsindkomsten. Af statistiske og datamæssige hensyn er det dog besværligt at opgøre udviklingen i et sådan mål uden at opstille en lang række antagelser, som derved risikerer at have indflydelse på tallene.

Figuren viser, at for børn, der vokser op i henholdsvis den nederste og øverste femtedel af indkomstfordelingen, er der en relativt høj sandsynlighed for som voksen at ende i samme indkomstgruppe som forældrene. For de 20 pct. fattigste, er risikoen for at ende i samme indkomstgruppe som forældrene, steget fra under 30 pct. i 1990'erne til 33 pct. i 2010'erne, men udviklingen er stagneret og tenderer til et mindre fald i de senere år. For de 20 pct. rigeste har der historisk set været en høj sandsynlighed på 31-32 pct. for at ende i samme indkomstgruppe som forældrene, og denne sandsynlighed er nogenlunde uændret over perioden.

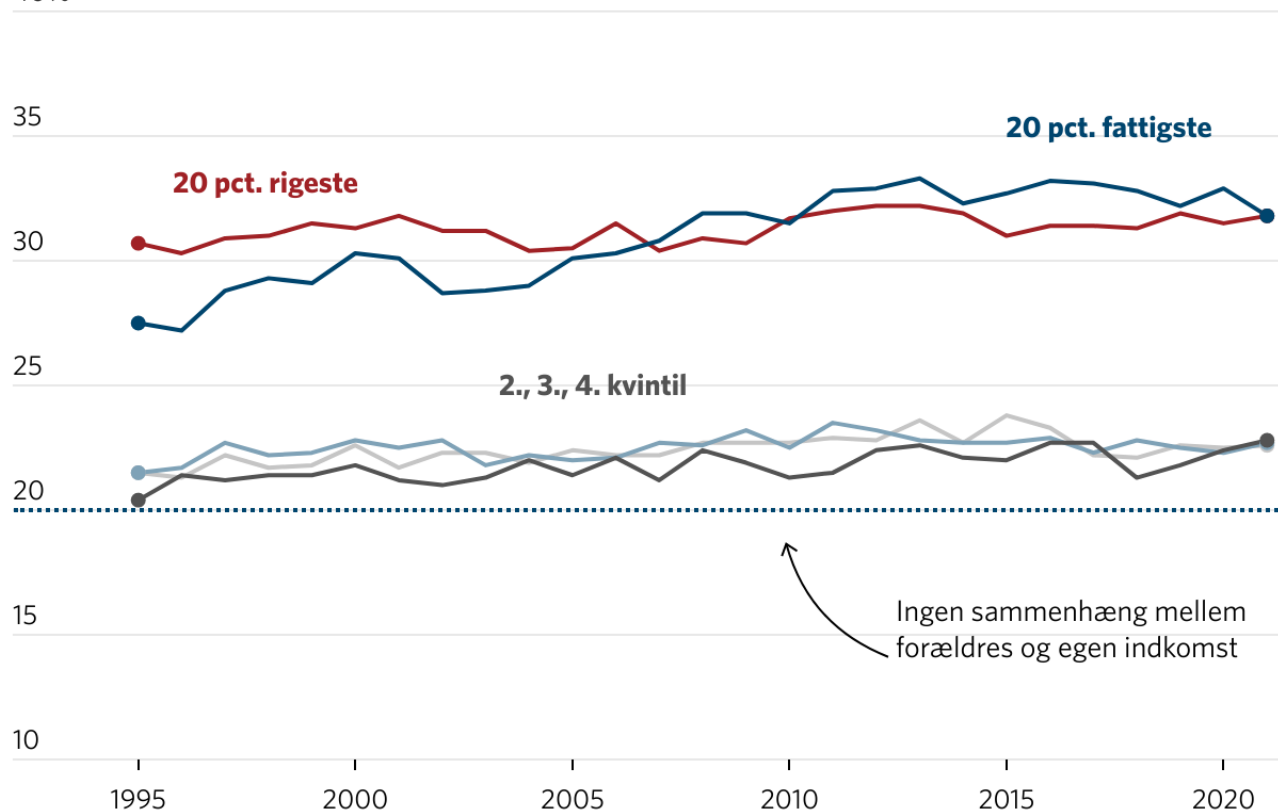
De øvrige indkomstgrupper i midten af indkomstfordelingen udviser ikke den samme stærke sammenhæng mellem forældres og egen indkomst som voksen. For 2., 3. og 4. kvintilgruppe er sandsynligheden for at ende i samme indkomstgruppe som forældrene meget tæt på 20 pct., hvilket kan tolkes som, at der er ingen eller relativt svag sammenhæng mellem forældrenes og egen indkomst for disse grupper.

FIGUR 9

Stærkere sammenhæng mellem forældres og egen indkomst

Figuren viser sandsynligheden for at et barn som voksen er i samme indkomstgruppe som sine forældre.

40%

Anm.: Opgjort på baggrund af familiens bruttoindkomst som 15-årig og egen bruttoindkomst som 30-årig inden for hver generation.
Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Udviklingen i den nederste indkomstgruppe blandt de 20 pct. fattigste, hvor risikoen for at ende i samme indkomstgruppe som forældrene er steget, skal ses i sammenhæng med et arbejdsmarked i forandring, hvor uddannelse spiller en langt vigtigere rolle i dag end tidligere, og det at få en kompetencegivende uddannelse er afgørende for ens muligheder.

Figur 10 viser for børn, der vokser op i de fattigste 20 pct. af familierne, hvordan sandsynligheden for at ende i en given indkomstgruppe adskiller sig afhængig af, om man har gennemført en kompetencegivende uddannelse eller ej. Det vil sige at have taget en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse. Figuren viser desuden udviklingen herfor fra 1995 til 2021.

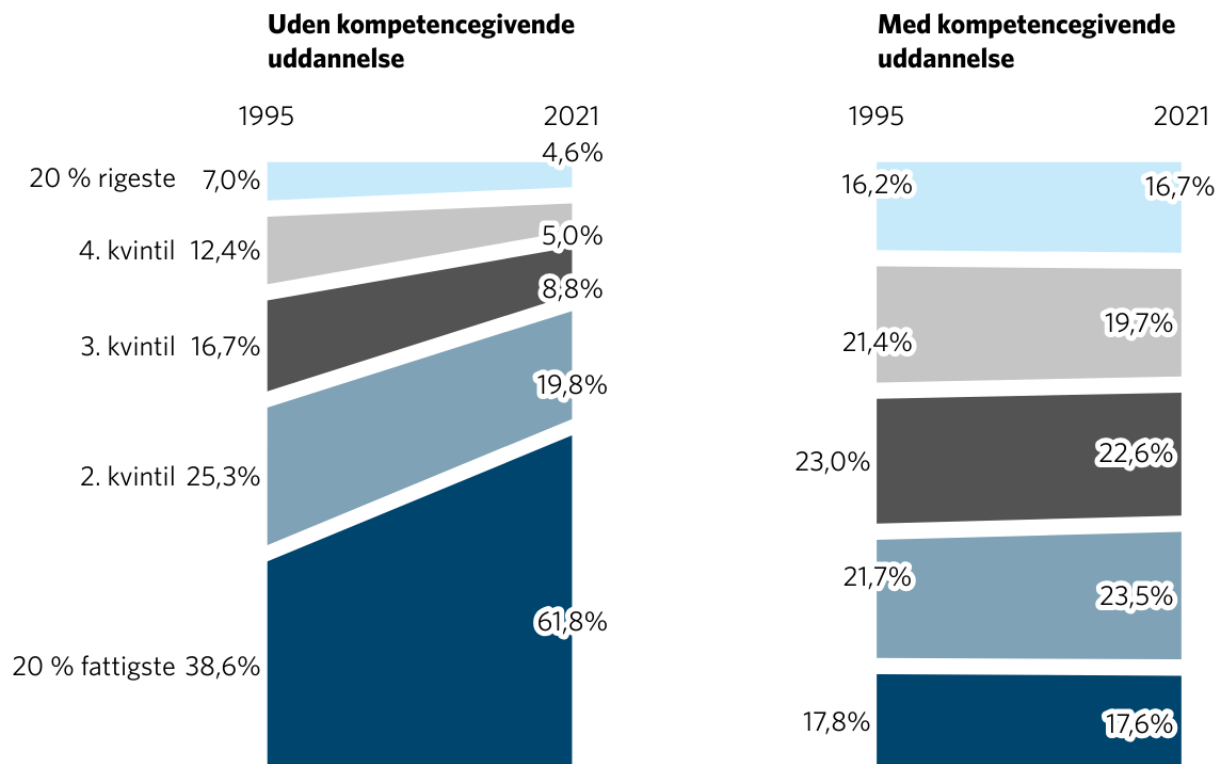
Som det fremgår af figuren, er der markant forskel på, hvor sandsynligt det er at ende i samme indkomstgruppe som forældrene, nemlig blandt de 20 pct. fattigste, afhængig af om man har fået en uddannelse eller ej. For dem, der ikke fik en uddannelse, var det i 1995 knap 39 pct., der selv endte blandt de 20 pct. fattigste som voksen, mens det blot var knap 18 pct. blandt dem, der gennemførte en uddannelse.

Udviklingen har samtidig øget denne forskel markant. I 2021 var det nu knap 62 pct. af dem, der ikke fik en uddannelse, der endte samme sted som forældrene blandt de 20 pct. fattigste, mens det fortsat var knap 18 pct. af dem, der fik en uddannelse. Tallene indikerer altså, at uddannelse aldrig har været vigtigere for at bryde den sociale arv i bunden.

FIGUR 10

Sværere at bryde social arv fra bunden uden uddannelse

Figuren viser, hvor børn fra de 20 pct. fattigste familier selv ender som voksen, hvis de enten opnår en erhvervskompetencegivende uddannelse eller ikke gør det.

Anm.: Opgjort på baggrund af familiens bruttoindkomst som 15-årig og egen bruttoindkomst som 30-årig inden for hver generation.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

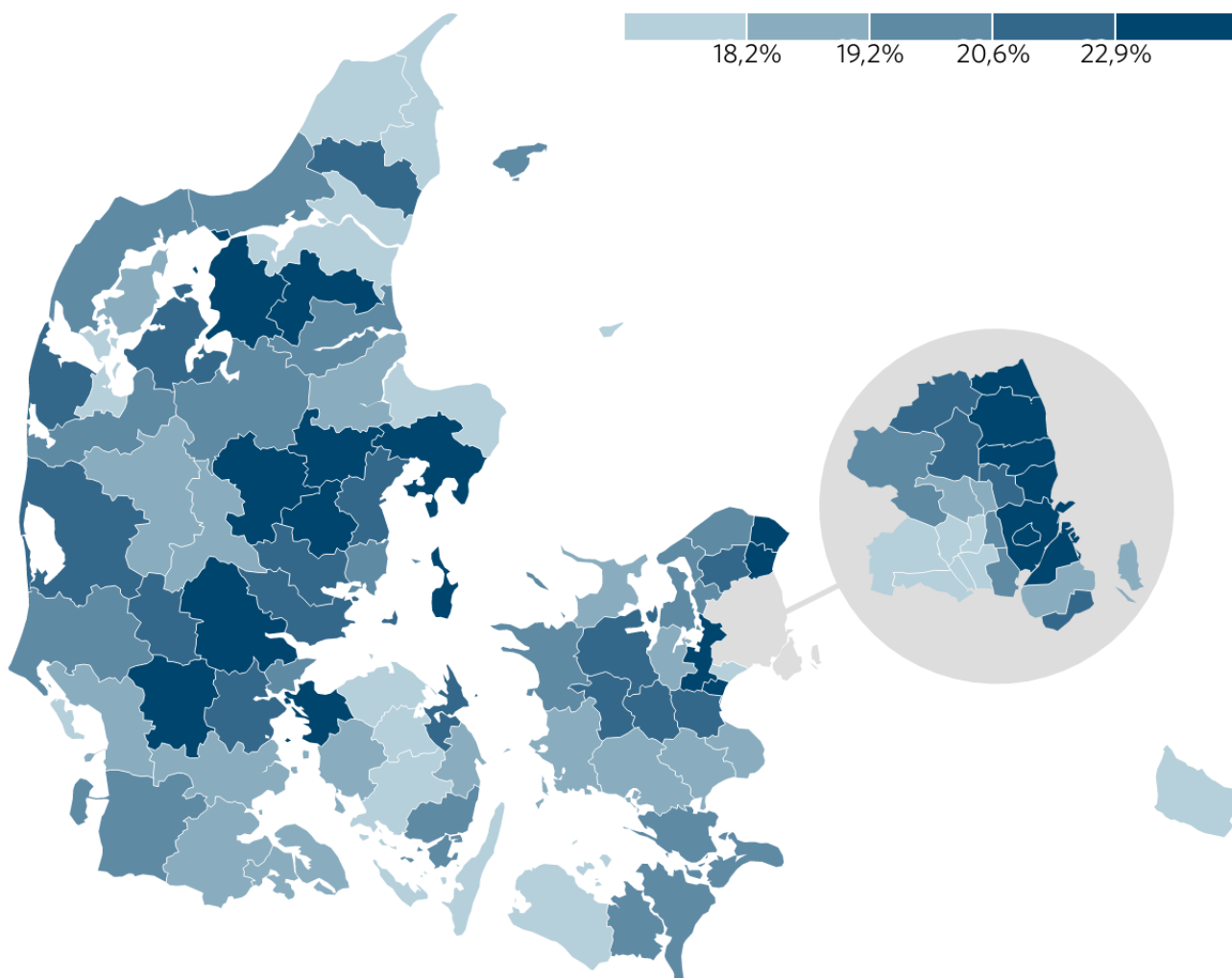
Indkomstfremgangen er ujævnt fordelt på tværs af landet

De geografiske indkomstforskelle er vokset over de seneste ti år, hvilket bl.a. ses af indkomstudviklingen på kommuneniveau. Figur 11 viser den reale udvikling i den gennemsnitlige disponible indkomst i kommunerne fra 2011 til 2021. De mørkeblå områder er den femtedel af kommunerne, hvor borgerne har oplevet den største indkomstfremgang, mens de lyseblå områder er den femtedel, hvor indkomsterne er vokset mindst.

FIGUR 11

Indkomstfremgangen har været ujævnt fordelt

Figuren viser den reale udvikling i den gennemsnitlige disponible indkomst i kommunerne fra 2011 til 2021.

Anm.: Opgjort på baggrund af husstandsækvivaleret disponibel indkomst fremskrevet til 2023-prisniveau på baggrund af forbrugerprisindekset og forventninger hertil.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Figuren viser, at højdespringerne er kommunerne nord for København, men også borgerne i København og Frederiksberg Kommune har oplevet stor indkomstfremgang i de seneste ti år. Det er dog i Gentofte Kommune, at indkomsterne er vokset allermest med hele 43 pct. fra 2011 til 2021. I Rudersdal Kommune har fremgangen ligeledes været markant med 39 pct. I Københavns Kommune er indkomsterne vokset med 29 pct.

Kortet viser også, at en række jyske kommuner har haft indkomstvækst i den højere ende fra 2011 til 2021. Men væksten her er dog væsentligt lavere end i det københavnske og toppes af Silkeborg Kommune med en indkomstfremgang på knap 25 pct.

De kommuner, hvor indkomstfremgangen er lavest, befinder sig bl.a. på den københavnske vestegn, dele af Fyn samt øerne i det sydlige Danmark og i Nordjylland.

Der er en overordnet tendens til, at kommunerne med høje gennemsnitsindkomster i 2011 også har haft højere indkomstfremgang end kommunerne med lavere gennemsnitsindkomster.

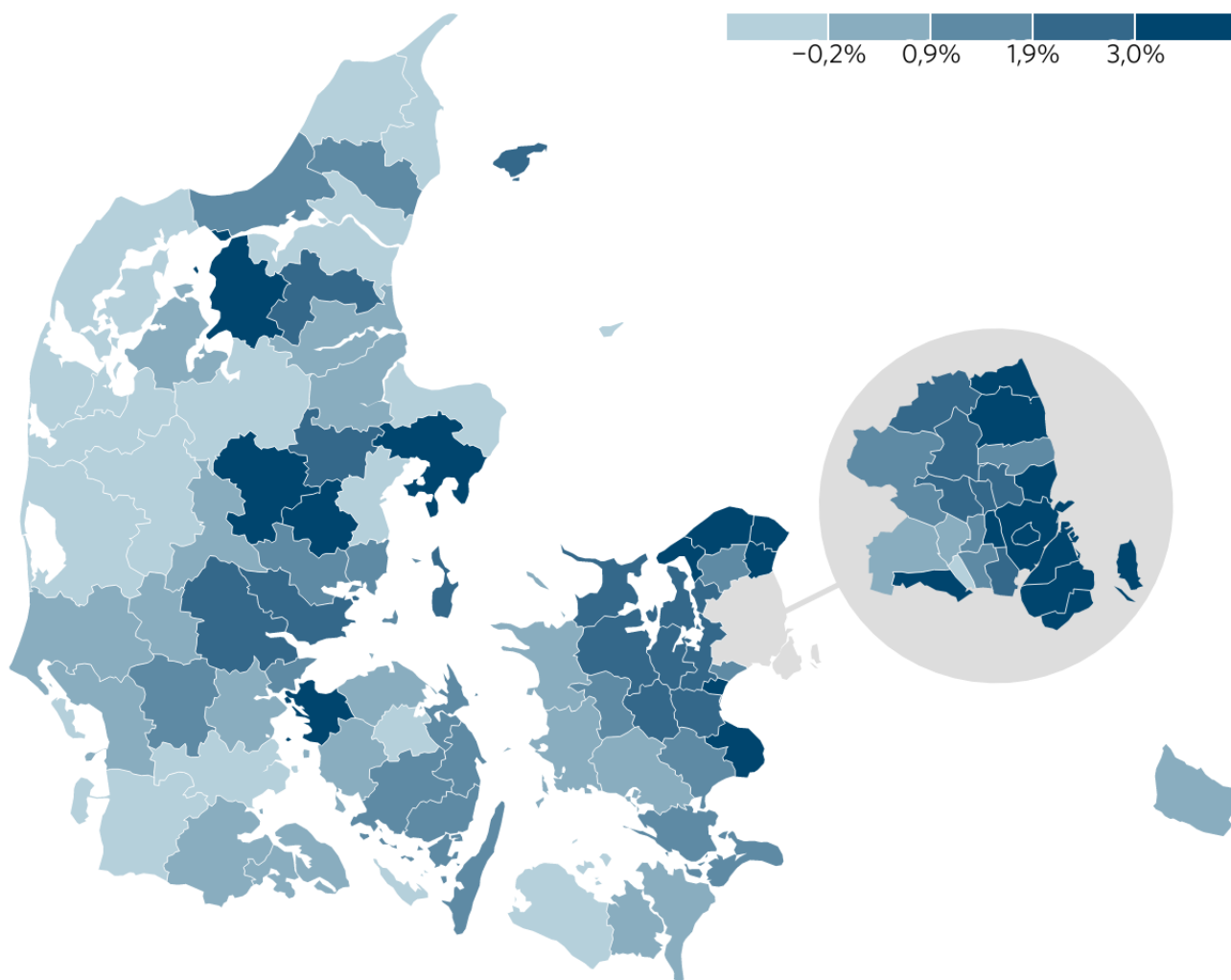
Flyttemønstre skubber til geografiske indkomstforskelle

En ikke uvæsentlig del af forklaringen på den ujævne indkomstfremgang på tværs af landets kommuner er borgernes flyttemønstre. Det viser Figur 12, hvor tilflytterne til de enkelte kommuners vækstbidrag til den disponible indkomst er opgjort for samme periode fra 2011 til 2021. Tilflytterne tæller både dem, der er flyttet til fra en anden kommune, og tilflyttere fra udlandet.

FIGUR 12

Flyttemønstrene har bidraget til stigende indkomstforskelle på tværs af landet

Figuren viser bidraget til den gennemsnitlige disponible indkomst i kommunen fra tilflyttere i perioden fra 2011 til 2021.

Anm.: Opgjort for alle familier inkl. børn og studerende. Bidraget fra tilflyttere er opgjort som den relative forskel på tilflytternes indkomst i 2021 til indkomsten i 2011 for de beboere, der boede i kommunen i 2011 og også gør det i 2021. Bidraget er herefter skaleret i forhold til tilflytternes andel af det samlede antal beboere. Tilflyttere fra andre kommuner i landet samt tilflyttere fra udlandet er medregnet.

Kort: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Der er et væsentligt overlap mellem den forrige figur, der viste den samlede indkomstfremgang, og denne figur, der viser tilflytternes vækstbidrag. Særligt omkring København og på Sjælland er dette mønster

tydeligt. Flyttemønstrene har altså bidraget til stigende indkomstforskelle på tværs af landet. Det viser Tabel 4, hvor tallene fremgår for hver kommune.

TABEL 4

Størst indkomstfremgang i de rigeste kommuner

Tabellen viser den reale udvikling i den gennemsnitlige disponible indkomst i kommunerne fra 2011 til 2021 samt vækstbidrag fra tilflyttere.

Kommune	Kr. (2023-priser)		Pct.	
	2011	2021	▼ 2011-2021	Tilflytterbidrag
Gentofte	496.877	711.451	43,2%	11,2%
Rudersdal	463.336	645.332	39,3%	4,3%
Lyngby-Taarbæk	377.277	494.885	31,2%	1,8%
Frederiksberg	312.517	409.263	31,0%	6,2%
København	259.053	334.523	29,1%	7,9%
Hørsholm	458.371	579.568	26,4%	6,8%
Helsingør	303.747	382.060	25,8%	6,0%
Silkeborg	287.518	358.823	24,8%	3,6%
Fredensborg	336.665	417.967	24,1%	5,3%
Skanderborg	309.345	383.850	24,1%	3,2%

Additional 88 rows not shown.

Anm.: Opgjort på baggrund af husstandsækvivaleret disponibel indkomst fremskrevet til 2023-prisniveau på baggrund af forbrugerprisindekset.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Få områder skiller sig med særligt mange eller få rige i forhold til kommunen

De geografiske indkomstforskelle findes ikke blot mellem kommuner, men i høj grad også inden for de enkelte kommuner.

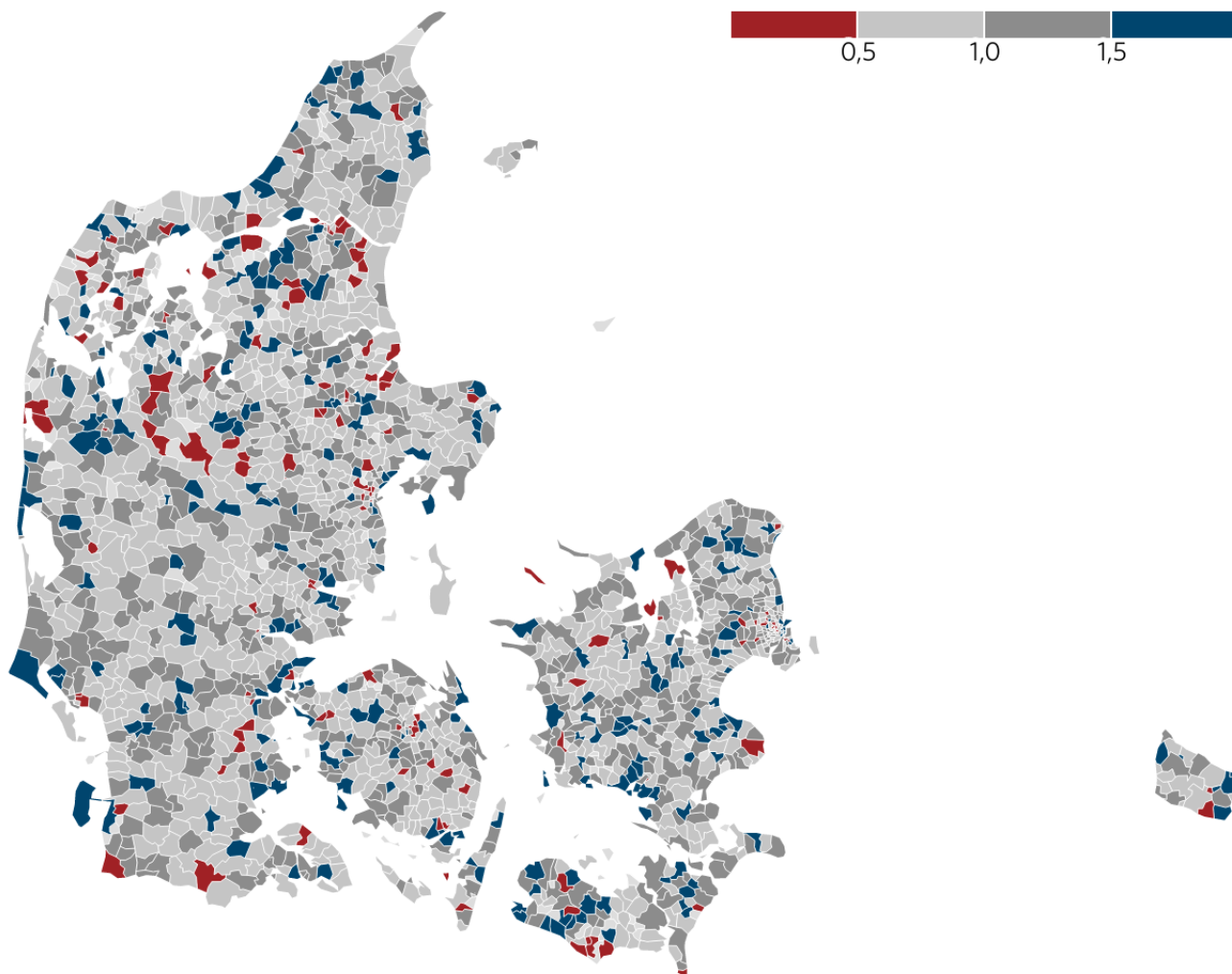
I Figur 13 er landets sogne farvelagt alt efter, hvor stor en andel af borgerne, der er blandt de 10 pct. rigeste sat i forhold til andelen i hele kommunen, der er blandt de 10 pct. rigeste. De blå områder er de sogne, hvor den rigeste tiendedel er overrepræsenteret med mindst 50 pct., mens de røde områder er der, hvor den rigeste tiendedel er underrepræsenteret.

Figuren viser, at man i de fleste kommuner finder områder, hvor den rigeste tiendedel er over- eller underrepræsenteret. At det ikke er tilfældet i alle kommuner, kan eventuelt tilskrives, at nogle kommuner kun består af ét sogn, hvorfor det ikke er muligt at have hverken en over- eller underrepræsentation af nogen indkomstgrupper.

FIGUR 13

Få områder skiller sig ud med mange eller få rige i forhold til resten af kommunen

Kortet viser de sogne, hvor der er relativt mange eller få indbyggere i den rigeste tiendedel af befolkningen relativt til andelen i kommunen. De blå områder er de sogne, hvor den rigeste tiendedel er overrepræsenteret med mindst 50 pct., mens de røde områder er dér, hvor den rigeste tiendedel er underrepræsenteret.

Anm.: Inddeling i indkomstdeciler på baggrund af husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Familier med negativ disponibel indkomst er udeladt fra opgørelsen. Sogne med under 200 indbyggere er udeladt og fremgår af kortet med grå farve. 2021-data fremskrevet til 2023-priser med forbrugerprisindekset. Antal personer afrundet til nærmeste 10. Bopæl opgjort pr. 1. januar 2022.

Kort: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Stor forskel på erhvervsindkomster i sognene

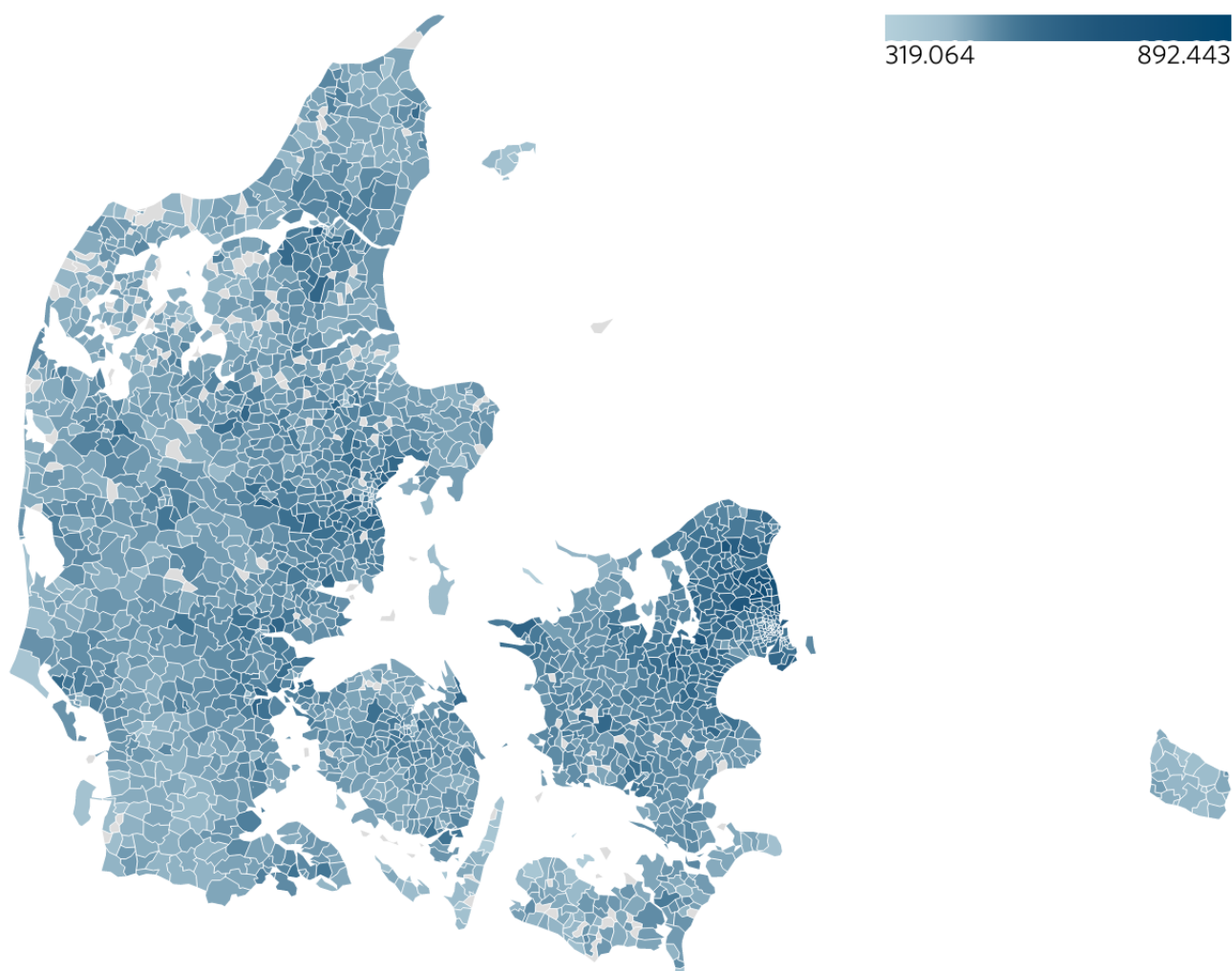
Det er ikke kun i de øverste indkomstlag, at man finder geografiske forskelle på tværs af landets sogne. Ser man på den typiske erhvervsindkomst for beskæftigede er der også markante forskelle at spore. Det viser Figur 14, hvor medianen af erhvervsindkomst inkl. pension før skat for personer i lønmodtagerbeskæftigelse eller med selvstændig virksomhed ekskl. studerende er opgjort.

Figuren viser, at mens man i de rigeste sogne typisk tjener 800-900.000 kr. om året, så er den typiske erhvervsindkomst omkring 300-400.000 kr. i de sogne, hvor den typiske beskæftigede tjener mindst. Det er særligt i sogne nord for København, at den typiske beskæftigede har en indkomst i den høje ende. De sogne, hvor den typiske beskæftigede tjener mindst, befinder sig typisk langt fra de store byer, dog med undtagelse af sogne som Tingbjerg, Vollsmose og Gellerup, der skiller sig markant ud. Til opgørelsen er det de beskæftigedes bopæl, der tages udgangspunkt i, og altså ikke, hvor de arbejder.

FIGUR 14

Stor forskel på den typiske indkomst rundt i landet

Kortet viser den typiske erhvervsindkomst inkl. pension for beskæftigede i landets sogne.

Anm.: Erhvervsindkomst omfatter samlet lønindkomst, overskud af selvstændig virksomhed og honorarer i alt inkl. pension. Familier med negativ disponibel indkomst er udeladt fra opgørelsen. Sogne med under 200 indbyggere er udeladt og fremgår af kortet med grå farve. 2021-data fremskrevet til 2023-priser med forbrugerprisindekset. Antal personer afrundet til nærmeste 10. Studerende er udeladt fra opgørelsen. Bopæl opgjort pr. 1. januar 2022.

Kort: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Tabel 5 viser den typiske erhvervsindkomst samt andelen af henholdsvis de fattigste og rigeste 10 pct. af befolkningen i hvert sogn.

Det rigeste sogn er Rungsted Sogn i Hørsholm Kommune, hvor den typiske erhvervsindkomst for beskæftigede er på ca. 892.000 kr. om året. Det er desuden det sogn med den største andel indbyggere i

den rigeste tiendedel af indkomstfordelingen.

De ti sogne med den største andel indbyggere i den fattigste tiendedel af befolkningen ligger alle i storbykommunerne København, Aarhus, Odense og Aalborg. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at studerende indgår i opgørelsen og typisk har et indkomstgrundlag, der placerer dem nederst i indkomstfordelingen.

TABEL 5

Stor forskel på indkomsterne i landets 2.000 sogne

Tabellen viser den typiske erhvervsindkomst inkl. pension for beskæftigede i landets sogne samt andelen i den fattigste og rigeste tiendedel af befolkningen.

Sogn	Typisk erhvervsindkomst for beskæftigede ▼	Andel 10 pct. fattigste	Andel 10 pct. rigeste
Rungsted Sogn <i>Hørsholm</i>	892.443 kr.	2,1%	66,4%
Hareskov Sogn <i>Furesø</i>	814.287 kr.	2,4%	47,5%
Søllerød Sogn <i>Rudersdal</i>	803.016 kr.	8,8%	50,6%
Maglegårds Sogn <i>Gentofte</i>	790.936 kr.	3,7%	56,8%
Helleruplund Sogn <i>Gentofte</i>	780.479 kr.	5,1%	49,4%
Jægersborg Sogn <i>Gentofte</i>	774.857 kr.	5,9%	51,4%
Ny Holte Sogn <i>Rudersdal</i>	769.750 kr.	3,1%	51,8%
Vedbæk Sogn <i>Rudersdal</i>	765.601 kr.	3,2%	52,8%
Virum Sogn <i>Lyngby-Taarbæk</i>	758.400 kr.	4,0%	40,6%
Gentofte Sogn <i>Gentofte</i>	752.050 kr.	4,4%	45,8%

Additional 1973 rows not shown.

Anm.: Inddeling i indkomstdeciler på baggrund af husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Erhvervsindkomst omfatter samlet lønindkomst, overskud af selvstændig virksomhed og honorarer i alt inkl. pension. Familier med negativ disponibel indkomst er udeladt fra opgørelsen. Sogne med under 200 indbyggere er udeladt og fremgår af kortet med grå farve. 2021-data fremskrevet til 2023-priser med forbrugerprisindekset. Antal personer afrundet til nærmeste 10. Bopæl opgjort pr. 1. januar 2022.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Den rigeste tiendedel er koncentreret i få områder af landet

Figur 15 viser et kort over Danmark, som er inddelt i kvadrater. I områder med højere befolkningstæthed er kvadraterne helt ned til 500 meter på hver led, mens de i områder med lavere befolkningstæthed er op til 2000 meter på hver led. De tyndest befolkede områder af landet, hvor der er færre end 200 indbyggere i et kvadrat på 2000 meter på hver led, er udeladt af diskretionshensyn.

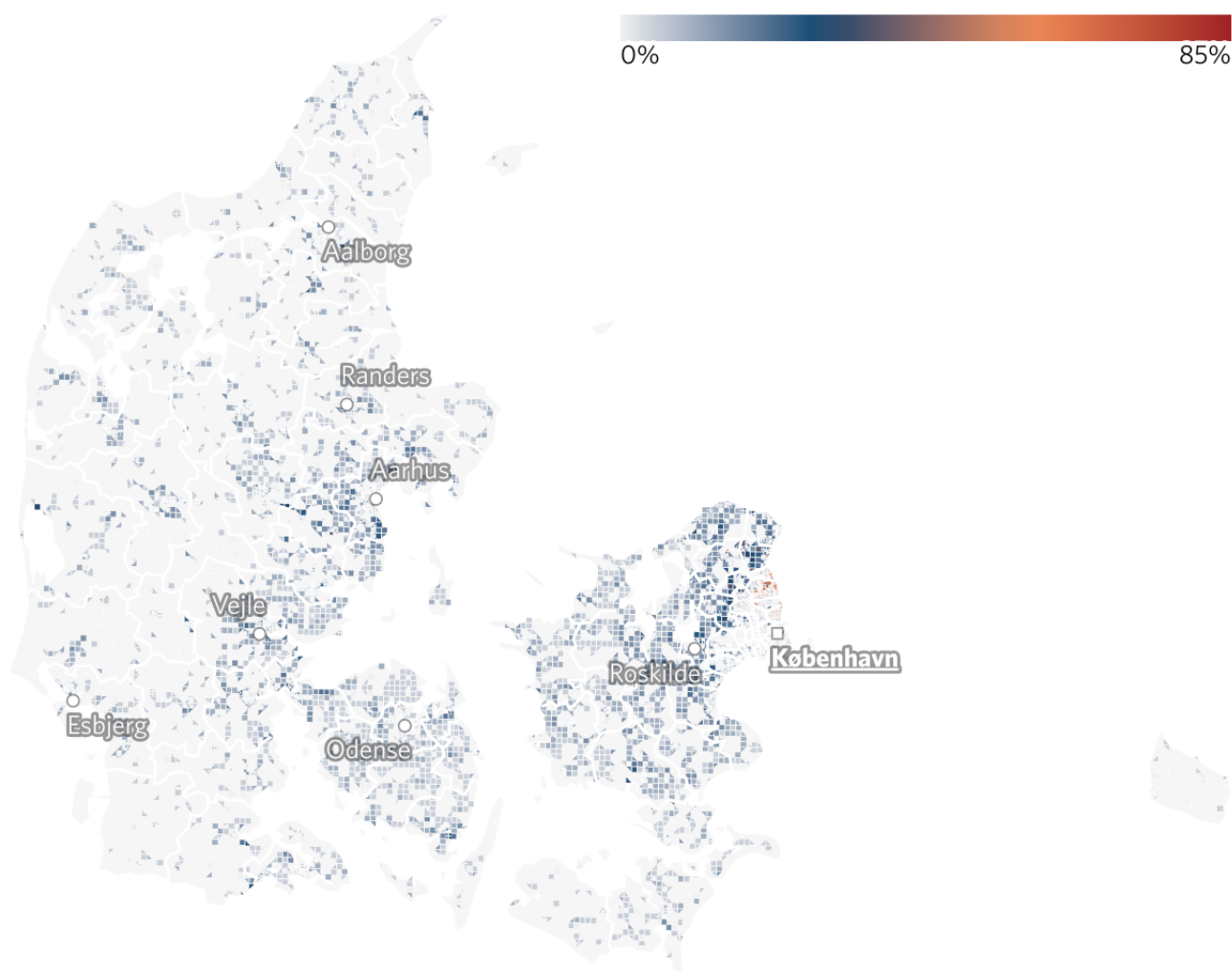
Kortet viser, hvor stor en andel af indbyggerne i et givent område, der tilhører den rigeste tiendedel af befolkningen. Der er stor variation fra område til område, da andelen varierer fra 0 pct. op til 85 pct. Andelene er afrundet til nærmeste 5 pct.

Af kortet fremgår det, at man i mange egne af landet finder steder, hvor den rigeste tiendedel er meget koncentreret i et mindre geografisk område. Nord for København finder man dog et stort antal områder, hvor den rigeste tiendedel er i flertal. Kortet viser bl.a., hvordan koncentration af personer i den rigeste tiendedel af indkomstfordelingen i mange områder er størst tæt på kysten. Denne tendens er særligt tydelig langs kysterne nord og vest for København.

FIGUR 15

Få områder skiller sig ud med mange rige

Figuren viser den geografiske fordeling af andelen af beboere i den rigeste tiendedel af befolkningen.

Anm.: Alle familier er inddelt i decilgrupper på baggrund af husstandsækvivaleret indkomst. Andel i 10. decil i de enkelte kvadrater er afrundet til nærmeste 5 pct. og kun opgjort for kvadrater med mindst 200 indbyggere. Opgjort pba. 2021-indkomstdata og bopæl pr. 1. januar 2022.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

-
- 1 <https://www.ae.dk/analyse/2023-01-opsvinget-har-faaet-flere-udsatte-kontanthjaelpsmodtagere-i-job>